

Enstitüsü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimari Tasarım

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Mayıs 2023

ÖZET

ORTA DOĞU'DA GELENEKSEL ARAP KONUTLARINDAN YENİ BİR BİYOFİLİK TASARIM YAKLAŞIMINA

Duaa A.L. ALMADHOUN

Son yıllarda teknolojinin ve kentsel tasarım yaklaşımlarının gelişimi süreçlerinde insanlar giderek doğadan ayrılmakta ve çevrelerine yabancılaşmaktadır. Ayrıca, insanın yaşam kalitesini ve hayatta kalmasını etkileyen pek çok ciddi problem ve kriz ortaya çıkmıştır. Son yıllarda, insan, doğa ve yapılı çevre arasındaki ilişkiyi düzenleyen yeni bir öneri olarak 'Biyofilik Tasarım' yaklaşımı geliştirilmiştir. Biyofilik tasarım, sürdürülebilir mimarlıkta çağdaş bir yaklaşım ve dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Biyofilik tasarımda yapılı çevre ile doğal unsurlar ve süreçler uyumlu olarak tasarlanmakta, diğer yandan yapılı çevre sosyal ve kültürel bağlam ile ilişkilendirilmektedir. Biyofilik tasarım, mekân kimliğini ve insanın yerel kimliğini desteklemektedir. Ayrıca, insanın çevre bilinci ve sorumluluk duygusunu ve doğa bağlantısını olumlu yönde destekleyerek uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlayabilir. Bu nedenle, biyofilik kavramının benimsenmesi, her bölgenin mimari, doğal ve sosyal bağlamıyla uyumluluk sağlar.

Çalışmanın odaklandığı alan Orta Doğu'da Arap bölgesidir. Günümüzde Orta Doğu Arap bölgesi insan hayatını tehdit eden çevresel krizlerin ve mimari kimliğini kaybetmenin tehlikesi altındadır. Ayrıca, Osmanlı döneminde inşa edilen geleneksel Arap konutları insan ve toplum kimliğini yansıtmının yanı sıra sürdürülebilir ve doğa

dostu olmanın iyi bir örneği olarak gösterilmektedir. Ancak, Orta Doğu'da geleneksel Arap konutlarının tasarımı, İslam-Arap mimarlığının ayrılmaz bir parçası ele alındığında anlam kazanır. Bu kapsamda, bu çalışmada Orta Doğu'da İslam-Arap mimarlığı ve biyofilik tasarım ilişkisi bağlamında Orta Doğu'da gelecekteki biyofilik Arap konut tasarımı için bir yol haritası önerilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma, Orta Doğu'da İslam-Arap mimarlığı ve biyofilik tasarım arasında bir ilişki bulunduğunu varsaymış, ayrıca geleneksel Arap konutlarının tasarımının biyofilik tasarım özelliklerini içerdiği düşünülmüştür. Çalışmada nitel yöntem kullanılarak sonuçlara ulaşılmıştır. İçerik analizi kullanılarak İslam-Arap mimarlığındaki doğa konusu ve biyofilik tasarım arasında bir uyumluluk gözlemlenmiştir. Tasarım için beş ortak ilke bulunmuş; bunlardan ikisinin, doğa, insan ve yapılı çevre olan üç boyuta dayandığı tespit edilmiştir.

Ayrıca Orta Doğu'da geleneksel Arap konutlarının tasarım ilkeleri ve tasarımdaki doğa diyalogu içerik analizi yöntemi kullanılarak ve Kellert'in önerisi ile karşılaştırılarak 15 biyofilik tasarım özelliğini içeren yeni bir analiz önerisi oluşturmuştur. Orta Doğu'da geleneksel Arap konutlarından en tanınmış olan, pek çok referans verilen ve/veya UNESCO tarafından listelenenlerden oluşan 13 alan çalışması örneği seçilmiştir. Betimsel durum analizi sürecinde konutların tasarımında biyofilik tasarım özelliklerinin çoğunun sağlandığı gözlemlenmiş ve gerçekleşen mimari unsurlar ve çözümler belirlenmiştir. Son olarak, bu çalışmada Orta Doğu'da gelecekte biyofilik Arap konutlarının tasarımı için dört temel adımdan oluşan bir yol haritası önerilmiştir. Bu çalışma Orta Doğu'da Arap konutlarının tasarımında biyofilik tasarım yaklaşımının benimsenmesinde ilk adımları atmayı amaçlayan bir ön çalışmadır. Biyofilik tasarım ve İslam-Arap mimarlığı bağlamında gelecekte daha detaylı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Biyofilik Tasarım, Biyofilik Konut, Orta Doğu, İslam-Arap Mimarlığı, Geleneksel Arap Konutu.

University: İstanbul Kültür University

Institute: Graduate Education of Institute

Department: Architecture

Programme: Architectural Design

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU

Degree Awarded and Date: MSc – May 2023

ABSTRACT

A NEW APPROACH FROM TRADITIONAL ARABIC HOUSES TO BIOPHILIC DESIGN IN THE MIDDLE EAST

In recent years, in the development of technology and urban design approaches, people are increasingly separated from nature and alienated from their environment. In addition, many serious problems and crises have emerged that affect human quality of life and survival. In recent years, the 'Biophilic Design' approach has been developed as a new proposal that regulates the relationship between man, nature and the built environment. Biophilic design was developed as a contemporary approach and turning point in sustainable architecture. In biophilic design, the built environment and natural elements and processes are designed in harmony, while the built environment is associated with the social and cultural context. This link supports biophilic design, architectural identity of space and local identity of people. In addition, it can provide long-term sustainability by positively supporting people's environmental awareness and sense of responsibility and the connection between humanity and nature. Therefore, the adoption of the concept of biophilia provides compatibility with the architectural, natural and social context of each region.

The focus of the study is the Arab region in the Middle East. Today, the Middle East Arab region is in danger of environmental crises threatening human life and losing its architectural identity. In addition, traditional Arab residences built during the Ottoman period are shown as a good example of being sustainable and

environmentally friendly, as well as reflecting human and social identity. However, the design of traditional Arab dwellings in the Middle East becomes meaningful when considered an integral part of Islamic-Arab architecture. In this context, in this study, it is aimed to propose a roadmap for the future biophilic Arab housing design in the Middle East in the context of the relationship between Islamic-Arab architecture and biophilic design in the Middle East.

The study assumed a relationship between Islamic-Arab architecture and biophilic design in the Middle East, and it was thought that the design of traditional Arab residences included biophilic design features. The results were obtained by using the qualitative method in the study. Using content analysis, a compatibility was observed between the nature theme and biophilic design in Islamic-Arab architecture. Five common principles were found for the design, and it has been determined that two of them are based on three dimensions, nature, people and the built environment.

In addition, the design principles of traditional Arab houses in the Middle East and the nature dialogue in design were created by using the content analysis method and compared with Kellert's proposal, and a new analysis proposal containing 15 biophilic design features was created. Thirteen fieldwork samples were selected from the most famous of traditional Arab dwellings in the Middle East, many referenced and/or listed by UNESCO. In the descriptive situation analysis process, it was observed that most of the biophilic design features were provided in the design of the houses and the realized architectural elements and solutions were determined. Finally, this study proposes a four-step roadmap for the future design of biophilic Arab dwellings in the Middle East. This study is a preliminary study aiming to take the first steps in adopting the biophilic design approach in the design of Arab residences in the Middle East. It is recommended that more detailed studies be conducted in the future in the context of biophilic design and Islamic-Arab architecture.

Keywords: Biophilic Design, Biophilic House, Middle East, Islamic-Arab Architecture, Traditional Arab House.